

KONKURENCES PADOME

2004. GADA PĀRSKATS

SATURS

KONKURENCES PADOME	4
KONKURENCES PADOMES STRUKTŪRA	6
2004. GADA DARBĪBAS REZULTĀTI	7
PĀRKAPUMU IZMEKLĒŠANA	10
AKTUĀLIE TIRGI 2004. GADĀ	15
TIESVEDĪBA	17
LIKUMDOŠANAS PILNVEIDOŠANA	22
KONKURENCES POLITIKA ES	24
STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA	26
PERSONĀLS	29
FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS	32
NĀKOTNES PLĀNI	33
KOPSAVILKUMS	34

Godātie Lasītāji,

Saimnieciskās darbības vide 2004. gadā ir piedzīvojusi ievērojamas izmaiņas līdz ar Latvijas iekļaušanos Eiropas Savienības vienotajā tirgū. 2004. gadā konkurences uzraudzības jomā ir veiktas būtiskas izmaiņas likumdošanā, lai uzraudzības režīms it īpaši attiecībā uz tādiem smagiem pārkāpumiem kā karteļu vienošanās būtu stingrāks. Vienlaikus jāatzīmē, ka administratīvā vara, lai vērstos pret kādu sabiedrības individu, ir stingri noteikta likumā un nav pamata ierobežot personu brīvības t.sk arī brīvību veikt komerciālo darbību un gūt ienākumus kā tikai pamatojoties uz likumā noteiktiem ierobežojumiem.

Konkurences padomes rīcība, izskaužot konkurences tiesību pārkāpumus, ir stingra vēršanās pret pārkāpējiem ar likumā paredzētajām sankcijām, kas Latvijas administratīvajā lietu praksē ir ļoti ievērojamas un tāpēc ne vienmēr tiek uzskatītas par samērīgām. Procesu varētu salīdzināt ar nezāļu izravēšanu, bet noteikti ne pļaušanu ar izkapti, ko iespējams dažkārt vēlas redzēt liela sabiedrības daļa kā reakciju uz ikvienu cenas palielinājumu.

Konkurence ir instruments, kas aizsargā sabiedrību no nepamatota cenu pieauguma, nodrošina efektīvāku resursu izmantošanu un veicina inovācijas. Konkurenci nevar uztvert kā administratīvu cenu regulējošu instrumentu, jo tā darbojas kā „neredzamā roka”. Vislielākā loma šīs „neredzamās rokas” darbībā ir tieši sabiedrības individam, kas ikdienā izvērtē dažādo preču un pakalpojumu piedāvājumu, salīdzina kvalitatīvās un kvantitatīvās preču un pakalpojumu īpašības, cenas un izdara izvēli, balsojot ar naudasmaku. Jo elastīgāka būs patērētāju reakcija uz cenas pieaugumu, izvēloties konkurējošas preces vai mainot iepirkšanās tradīcijas, jo mazāka iespēja būs kādam no tirgus dalībniekiem, riskējot ar būtisku realizācijas apjomu samazinājumu, palielināt preču un pakalpojumu cenas.

Konkurences padomes darbība arī turpmāk būs vērsta gan likuma uzraudzības jomā - ar likumā paredzētajām sankcijām vēršoties pret konkurences noteikumu pārkāpumiem, gan konkurences veicināšanas pasākumu jomā - stimulējot piedāvājuma pieaugumu un jo īpaši nozarēs, kurās piedāvājums ir neelastīgs, kuras ir straujā cenu pieauguma avots un kuru rentabilitātes rādītāji ir virs vidējā tautsaimniecībā.

*Pēteris Vilks
Konkurences padomes priekšsēdētājs*

KONKURENCES PADOME

Konkurences uzraudzību Latvijā veic Konkurences padome, kuras statusu, struktūru un funkcijas nosaka Konkurences likums. Saskaņā ar šo likumu Konkurences padome ir valsts iestāde, kas atrodas Ekonomikas ministrijas pārraudzībā un finansiāli tiek nodrošināta no valsts budžeta.

Konkurences padomes mērķis ir nodrošināt iespēju katram tirgus dalībniekam veikt ekonomisko darbību brīvas un godīgas konkurences apstākļos, kā arī nodrošināt labvēlīgus apstākļus konkurences aizsardzībai, saglabāšanai un attīstībai sabiedrības interesēs.

➔ Uzraudzības jomas

Konkurences padome darbojas piecās likuma uzraudzības jomās:

- aizliegto vienošanos atklāšana;
- apvienošanās uzraudzība;
- dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma uzraudzība;
- negodīgas konkurences uzraudzība;
- maldinošas reklāmas aizlieguma uzraudzība.

Konkurences padome izvērtē tirgus dalībnieku iesniegumus par iespējamajiem Konkurences un Reklāmas likuma pārkāpumiem, veic izmeklēšanas un pieņem lēmumus par pārkāpuma konstatēšanu, nereti uzliekot pārkāpumā iesaistītajiem tirgus dalībniekiem tiesisko pienākumu un naudas sodu, vai - par lietas izbeigšanu, ja pārkāpums nav konstatēts. Konkurences padome arī vērtē tirgus dalībnieku apvienošanas, ar lēmumu atļaujot vai aizliedzot plānoto apvienošanas, kā arī sniedz atzinumus un viedokļus par iespējamajiem konkurences riskiem dažādos tautsaimniecības sektoros un tiesību aktos.

Līdz ar Latvijas iestāšanos ES, ir paplašinājusies Konkurences padomes kompetence, proti, Konkurences padomei ir piešķirtas tiesības izskatīt lietas un piemērot sodus par EK Dībināšanas līguma pantiem, kas paredz konkurenci ierobežojošu vienošanos aizliegumu un nosacījumus, pie kādiem šīs vienošanās būtu atbrīvojamas no vienošanās aizlieguma, kā arī dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumu.

➔ Struktūra

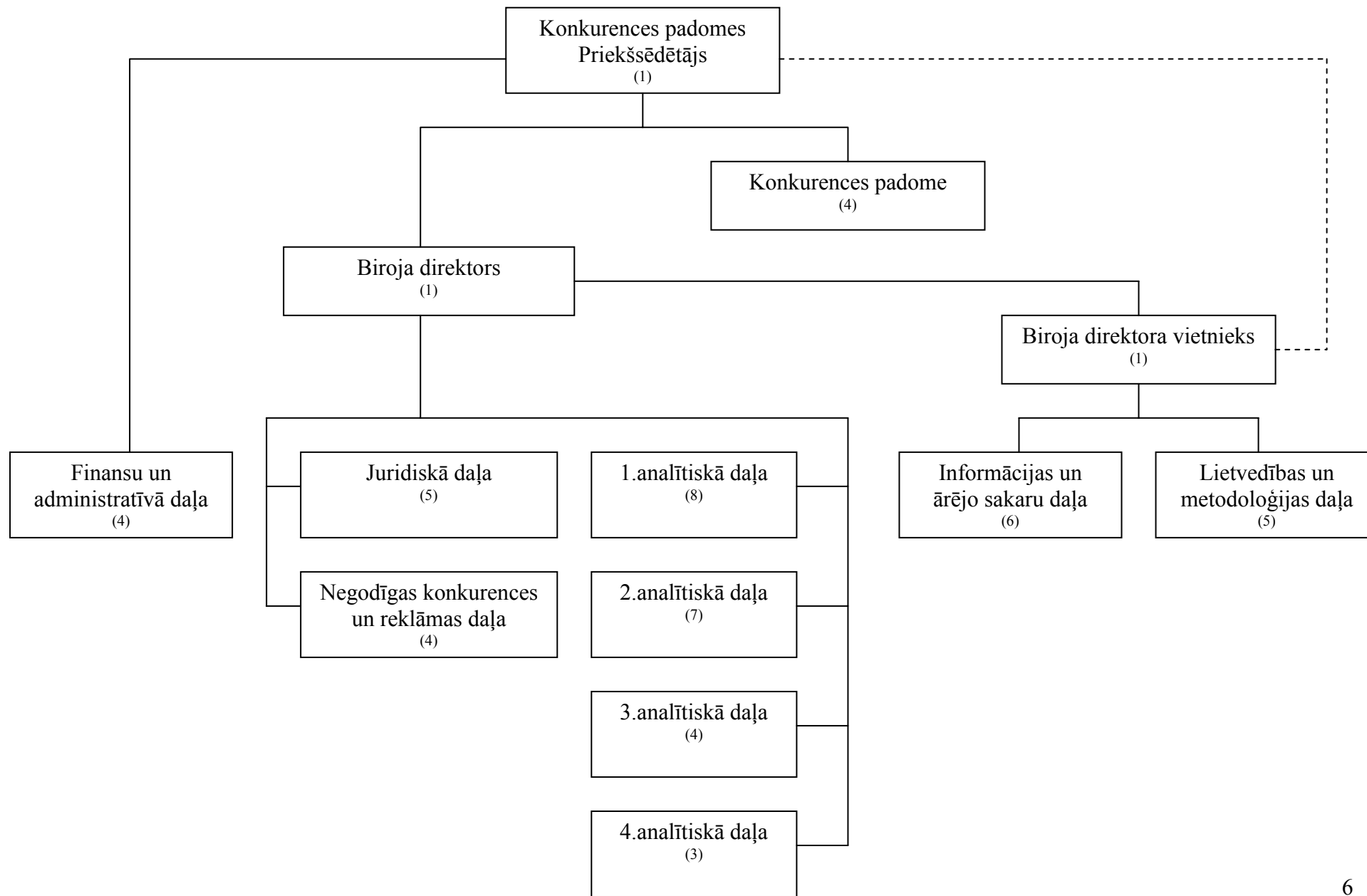
Konkurences padomes sastāvā ir tās priekšsēdētājs un četri padomes locekļi, kurus pēc ekonomikas ministra ieteikuma amatā apstiprina Ministru kabinets. Konkurences padomes locekļu amata termiņš ir pieci gadi, taču amatā viņus var apstiprināt arī atkārtoti. Konkurences padome darbojas pēc koleģialitātes principa, t.i., padomes locekļi ir vienlīdzīgi un Konkurences padomes lēmums ir pieņemts tikai tad, ja par to nobalso vismaz trīs padomes locekļi. 2004. gadā Konkurences padome darbojās nepilnā sastāvā, t.i., bija viena vakanta padomes locekļa amata vieta.

Konkurences padomes darbu nodrošina Konkurences birojs, kuru vada un organizē Biroja direktors. Birojs ir tiesīgs Konkurences padomes vārdā veikt darbības saskaņā ar Konkurences padomes norādījumiem un normatīvajiem aktiem.

Biroja struktūrvienības pilda noteiktas funkcijas:

- Juridiskā daļa veic normatīvo aktu izstrādi, iestādes juridisko nodrošinājumu, pārstāv Konkurences padomi tiesā, sniedz konsultācijas.
- Analītiskās daļas (četras) izskata iesniegumus un izmeklē iespējamos Konkurences likuma pārkāpumus, sagatavo atzinumus un lēmumu projektus, kā arī veic konkurences vides uzraudzību konkrētos tautsaimniecības sektoros.
- Negodīgas konkurences un reklāmas daļa izskata iesniegumus un izmeklē iespējamos negodīgas konkurences un Reklāmas likuma pārkāpumus, sagatavo atzinumus un lēmumu projektus, kā arī uzrauga tirgus dalībnieku darbību atbilstību Reklāmas likuma normām.
- Informācijas un ārējo sakaru daļa veic sadarbību ar citām Latvijas un ārvalstu organizācijām, kas saistītas ar konkurences jautājumiem, informē sabiedrību par Konkurences padomes darbību.
- Lietvedības un metodoloģijas daļa izstrādā Konkurences padomes iekšējos normatīvos aktus un instrukcijas, realizē lietvedības un sekretariāta funkcijas.
- Finanšu un administratīvā daļa nodrošina Konkurences padomes saimniecisko darbību.

KONKURENCES PADOMES STRUKTŪRA

2004. GADA DARBĪBAS REZULTĀTI

Konkurences likuma iespējamo pārkāpumu izskatīšanas kārtību nosaka likums. Konkurences padomei ir tiesības piemērot soda sankcijas, lai atturētu tirgus dalībniekus no iespējamiem pārkāpumiem, kā arī stimulētu tirgus dalībniekus izstāties no aizliegtām vienošanām. Konkurences padomes lēmumi ir saistoši jebkurai personai (arī ārvalsts personai), kura veic vai gatavojas veikt saimniecisko darbību Latvijas teritorijā vai kuras darbība ietekmē vai var ietekmēt konkurenci Latvijas teritorijā. Konkurences padomes pieņemtie lēmumi ir pārsūdzami tiesā.

Kā neatkarīga institūcija Konkurences padome ir tiesīga ierosināt lietu par iespējamiem pārkāpumiem un veikt izmeklēšanas darbības pēc savas iniciatīvas.

Normatīvā bāze paredz konkurences uzraudzības sistēmas caurskatāmību, uzliek par pienākumu uzraudzības institūcijai, t.i., Konkurences padomei, uzklaut iespējamus pārkāpējus un arī citu tirgus dalībnieku viedokli, kā arī publicēt lēmumus plašsaziņas līdzekļos.

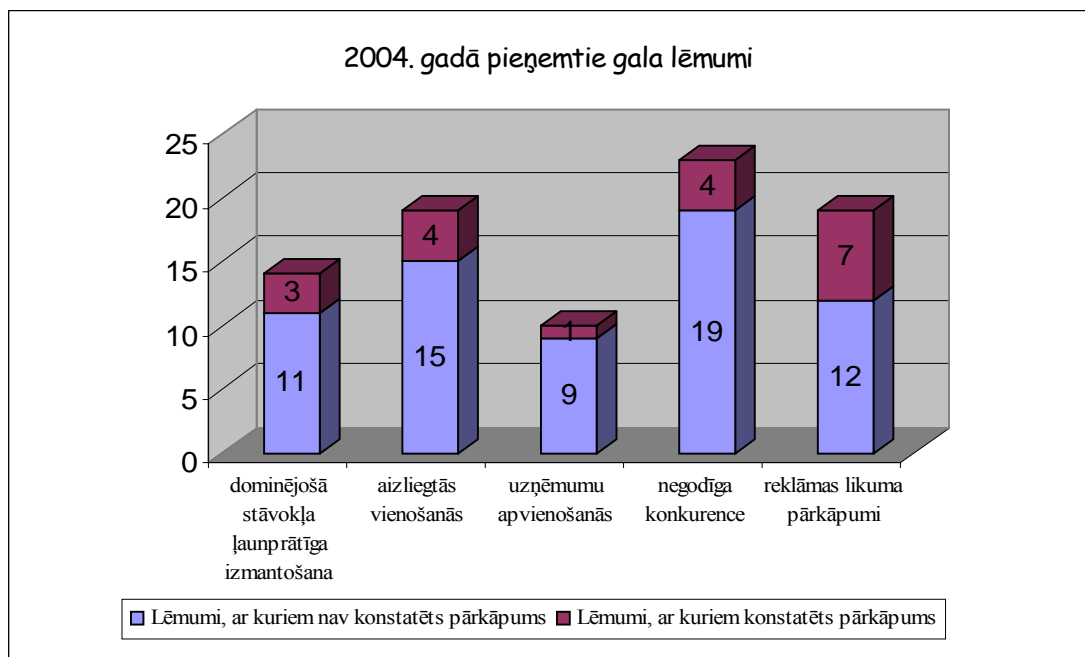
Veikto izmeklēšanu skaits par Konkurences likuma un Reklāmas likuma iespējamiem pārkāpumiem no 2000. - 2004. gadam

Pārkāpums	Veikto izmeklēšanu skaits (kopā)					Pabeigto izmeklēšanu skaits					Izpētē esošo lietu skaits (uz pārskata gada beigām)				
	2004	2003	2002	2001	2000	2004	2003	2002	2001	2000	2004	2003	2002	2001	2000
Dominējošā stāvokļa jaunprātīga izmantošana	15	14	18	21	25	11	10	10	15	19	4	4	8	6	6
Aizliegtās vienošanās	20	15	15	17	9	15	10	8	11	5	5	5	7	6	4
Uzņēmumu apvienošanās	11	9	5	4	5	9	7	4	4	4	2	2	1	-	1
Negodīga konkurence	24	24	25	31	21	19	15	18	22	14	5	9	7	9	7
Reklāmas likums	14	13	8	8	8	12	8	6	7	7	2	5	2	1	1
Citi	1	12	8	-	3	-	8	8	-	3	1	4	-	-	-
Kopā	85	87	79	81	71	66	58	54	59	52	19	29	25	22	19

2004. gadā Konkurences padome kopumā pieņēma 90 lēmumus, kas ir vairāk kā iepriekšējos gados. Pieaugošais konkurences uzraudzības jomā veikto izmeklēšanu un tirgu apsekojumu skaits liecina, ka sabiedrība gūst vairāk informācijas par konkurences aizsardzības tiesiskajiem līdzekļiem savu interešu aizsardzībai.

2004. gadā par 41 iesniegumu Konkurences padome sniedza atzinumu, viedokli vai pārsūtīja iesniegumu citai kompetentajai institūcijai.

Konkurences padomes gala lēmums tika pieņemts 66 izmeklēšanas lietās, t.sk, 12 lēmumi par Konkurences likuma pārkāpumu konstatēšanu un 7 lēmumi par Reklāmas likuma pārkāpumu konstatēšanu. Konkurences padome 10 lietās tirgus dalībniekiem uzlika arī naudas sodu par konstatētajiem Konkurences likuma pārkāpumiem, bet par vairākiem Reklāmas likuma pārkāpumiem uzlika tiesisko pienākumu atsaukt reklāmu. Daudzu 2004. gadā uzsāktu lietu izpēti tiek turpinātas 2005. gadā.

Konkurences padomes 2004. gadā pieņemto gala lēmumu skaits pa pārkāpumu grupām iedalās sekojoši:

- dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana – 11 lēmumi, no kuriem 3 par pārkāpuma konstatēšanu;
- aizliegtas vienošanās – 15 lēmumi, no kuriem 4 par pārkāpuma konstatēšanu;
- uzņēmumu apvienošanās – 9 lēmumi, no kuriem 1 par pārkāpuma konstatēšanu, neiesniedzot ziņojumu pirms apvienošanās;
- negodīga konkurence – 19 lēmumi, no kuriem 4 par pārkāpuma konstatēšanu;
- Reklāmas likuma iespējamie pārkāpumi – 12 lēmumi, no kuriem 7 par pārkāpuma konstatēšanu.

Veicinot godīgu konkurenci reklāmas jomā, viens no Konkurences padomes uzdevumiem ir uzraudzīt tirgus dalībnieku darbību atbilstību Reklāmas likuma normām. Arvien biežāk Konkurences padomē vēršas ar iesniegumiem par salīdzinošas reklāmas pārkāpumiem. Reklāmas likumā ir noteikts, ka salīdzinoša reklāma, ciktāl tas attiecas uz salīdzinājumu, ir atļauta, ja tiek ievēroti vairāki nosacījumi, piemēram, „tā objektīvi salīdzina vienu vai vairākus attiecīgo preču vai pakalpojumu materiālās, saistītās, pārbaudāmās un raksturīgās pazīmes”. Tomēr konkurenti nereti ļaunprātīgi vai arī aiz nezināšanas neievēro salīdzinošas reklāmas nosacījumus un veido reklāmas, kas neatbilst godprātīgai reklāmas praksei, kā rezultātā Konkurences padomei ir tiesības aizliegt šādas reklāmas izplatīt.

2004. gadā tika pabeigtas 8 Konkurences padomes pašiniciatīvas izmeklēšanas lietas par iespējamiem Konkurences likuma pārkāpumiem. Konkurences padome seko līdzī ekonomiskai situācijai dažādos tirgos un var ierosināt lietu, ja kļūst zināmi fakti vai ir pamats uzskatīt, ka fakti par iespējamo pārkāpumu varētu būt.

2004. gadā Konkurences padomē tika ierosinātas divas lietas par iespējamiem ES konkurences tiesību pārkāpumiem. Lai gan vēl ir pārāgrī spriest par ES konkurences tiesību decentralizētās piemērošanas rezultātiem, ir skaidrs, ka ES konkurences tiesību piemērošanai ir nepieciešamas dziļas zināšanas un izpratne par ES konkurences tiesībām, kā arī pastāvīga sekošana ES konkurences politikas un tiesību aktualitātēm. Jāatzīmē ka, izmeklējot lietas par EK līguma pārkāpumiem nacionālajai konkurences iestādei jāpiemēro attiecīgās dalībvalsts

procesuālā likumdošana. Sodu noteikšana par pārkāpumiem arī notiek pamatojoties uz dalībvalsts nacionālajām tiesībām. Eiropas Komisija pārņem lietu izskatīšanu savā ziņā, ja pārkāpums aptver vairāk kā trīs dalībvalstis, kā arī gadījumos, kad lietu izskatīšana saistīta ar jaunu ES konkurences tiesību interpretāciju, vai arī lietas izskatīšana Komisijas līmenī var veicināt pārkāpumu izmeklēšanas efektivitāti.

PĀRKĀPUMU IZMEKLĒŠANA

➔ Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana

2004. gadā Konkurences padome 3 lietās konstatēja uzņēmumu dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Pārkāpums tika konstatēts SIA „Lattelekom SIA” (balsu telefonijas pakalpojumi), SIA “Rimaida” (videofilmu ierakstu noma un mazumtirdzniecība) un individuālā uzņēmuma “Energo” (liftu tehniskās apkalpošanas pakalpojumi) darbībās.

Kritērijs dominējošā stāvokļa konstatēšanai Konkurences likuma izpratnē ir uzņēmuma stāvoklis tirgū, proti, ja tirgus dalībnieks konkrētajā tirgū aizņem vismaz 40 procentu tirgus daļas. Turklāt papildus jāvērtē šāda uzņēmuma spēja darboties neatkarīgi no konkurentiem. Dominējošs stāvoklis pats par sevi nav pārkāpums, bet Konkurences likums nosaka ierobežojumus dominējošu uzņēmumu darbībai, novēršot dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Piemēram, uzņēmums atsakās slēgt darījumu ar citu tirgus dalībnieku bez objektīvi attaisnojoša iemesla, nosaka netaisnīgu pirkšanas vai pārdošanas cenu vai arī piemēro nevienādus noteikumus ekvivalentos darījumos ar citu tirgus dalībnieku u.c.

Atrašanās dominējošā stāvoklī uzņēmumam uzliek papildu ierobežojumus un atbildību, slēdzot līgumus ar tirgotājiem, lai tā darbības atbilstu Konkurences likumā noteiktajām prasībām un attiecīgi neierobežotu un nedeformētu konkurenci par sliktu patērētājam vai citam tirgus dalībniekam.

Par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, Konkurences padome var uzlikt tirgus dalībniekiem naudas sodu līdz 5 procentu apmērā no to pēdējā finansu gada neto apgrozījuma.

➔ Aizliegtas vienošanās

Pārskata gadā Konkurences padome pieņēma 15 lēmumus par iespējamiem aizliegtas vienošanās pārkāpumiem, no kuriem 4 lēmumus - par pārkāpuma konstatēšanu.

Viena no nozīmīgākajām lietām, kas tika pabeigta 2004. gadā, bija lieta par a/s „Digitālais Latvijas radio un televīzijas centrs” un „Kempmayer Media Ltd.” Līgumu par digitālās televīzijas ieviešanu Latvijā. Lietas izpētes gaitā Konkurences padome konstatēja, ka minētās sabiedrības ir izdarījušas Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas 7. punktā noteiktā vienošanās aizlieguma pārkāpumu, kas izpaužas kā tādu noteikumu iekļaušana, kas kontekstā ar 2002. gadā izstrādāto koncepciju par ciparu virszemes apraides izveides stratēģiju Latvijā, kā arī a/s „Digitālais Latvijas radio un televīzijas centrs” izstrādāto DTV ieviešanas biznesa plānu norāda uz Līguma mērķi piegādāt Latvijas tirgum visu teorētiski nepieciešamo ciparu uztvērēju apjomu un tālāku realizāciju par subsidētām cenām. Ja minētais Līguma mērķis tiktu īstenots, rezultātā tiktu deformēta konkurence ciparu uztvērēju tirgū Latvijas teritorijā, kā dēļ citi tirgus dalībnieki būtu spiesti atstāt šo tirgu, kā arī izslēgta jaunu tirgus dalībnieku ienākšana tajā. Konkurences padome uzlika naudas sodus a/s „Digitālais Latvijas radio un televīzijas centrs” - 4286 latu apmērā, „Kempmayer Media Ltd.” - 250 latu apmērā (KP 07.07.2004. lēmums Nr. 45).

2004. gadā Konkurences padome turpināja cukura tirgus uzraudzību. Cukura nozarē pastāv ļoti augsts administratīvās regulēšanas līmenis un tikai nosacīti darbojas tirgus mehānisms. Cukura nozari reglamentējošā likumdošana faktiski izslēdz ekonomiskos stimulus cukura ražošanas efektivitātes paaugstināšanai un cenu konkurencei cukura tirgū. Šādā situācijā tirgus dalībnieki var kontrolēt cukura cenas tirgū, nerēķinoties ar konkurences spiedienu, līdz ar to cukura tirgus arī 2004. gadā bija viena no Konkurences padomes prioritātēm. Tika veikta detalizēta informācijas izvērtēšana un iegūti fakti, pamatojoties uz kuriem Konkurences padome pēc savas iniciatīvas ierosināja divas lietas par aizliegtas vienošanās iespējamo pārkāpumu a/s „Liepājas cukurfabrika” un SIA „Greis Loģistika”, kā arī SIA „Greis Loģistika” un SIA „Kesko Food” darbībās. Izpētes rezultāta Konkurences padome konstatēja aizliegtas vienošanās pārkāpumu a/s „Liepājas cukurfabrika” un SIA „Greis Loģistika” noslēgtajā līgumā par cukura piegādi, kurš paredzēja, ka izplatītājam ir pienākums izplatīt un pārdot trešajām personām ražotāja preci par fiksētām cenām, līdz ar to tieši ierobežojot SIA „Greis Loģistika” brīvību noteikt tālāk pārdošanas cenas. Izvērtējot SIA „Greis Loģistika” un SIA „Kesko Food” noslēgtās vienošanās, Konkurences padome secināja, ka to nosacījumi par cenu saskaņošanu un minimālo cenu arī satur Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktās aizliegtās vienošanās pazīmes, tieši ierobežojot SIA „Kesko Food” brīvību noteikt cukura tālāk pārdošanas cenas. Abās minētajās lietās Konkurences padome pieņēma lēmumu konstatēt aizliegtas vienošanās pārkāpumu un uzlikt naudas sodu (*KP 03.11.2004. lēmums Nr. 74; KP 03.11.2004. lēmums Nr. 75*). Neviens no procesa dalībniekiem Konkurences padomes lēmumus nepārsūdzēja, un uzliktie naudas sodi tika ieskaitīti valsts budžetā.

Jāatzīmē, ka aizliegto vienošanos atklāšana un pierādījumu iegūšana ir ļoti komplicēts process, un šo lietu izpētē liela nozīme ir arī ES tiesu Komisijas prakses analīzei un izmantošanai.

➔ Uzņēmumu apvienošanās

Konkurences likuma 15. pantā ir noteikts, ka tirgus dalībniekiem, kuri nolēmuši apvienoties, pirms apvienošanās ir jāiesniedz Konkurences padomē ziņojums par plānoto darījumu, ja pastāv viens no šādiem nosacījumiem: 1) apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums iepriekšējā finanšu gadā ir bijis ne mazāks kā 25 miljoni latu; 2) apvienošanās iesaistīto tirgus dalībnieku kopējā tirgus daļa konkrētajā tirgū pārsniedz 40 procentus. Ja plānotā apvienošanās var būtiski samazināt konkurenci konkrētajā tirgū, tad Konkurences padome ar lēmumu var aizliegt apvienošanos. Lai novērstu negatīvās sekas attiecībā uz konkurenci tirgū, Konkurences padome var atļaut apvienošanos, nosakot apvienošanās dalībniekiem saistošus noteikumus, Ja plānotā apvienošanās būtiski neietekmē konkurenci, tad Konkurences padome pieņem lēmumu, ar kuru apvienošanās tiek atļauta.

Turpina pieaugt uzņēmumu apvienošanās lietu skaits, ko izskata Konkurences padome. 2004. gadā kopumā tika vērtētas 11 apvienošanās lietas, no kurām 9 lietās pieņemts lēmums. Par vairākiem apvienošanās darījumiem Konkurences padome sniedza atzinumu, ka apvienošanās ir uzskatāma par atļautu, neizdodot administratīvo aktu. Maksimālais termiņš, kurā Konkurences padomei ir jāpieņem lēmums apvienošanās lietā, ir 4 mēneši kopš pilnīga ziņojuma par tirgus dalībnieku apvienošanos saņemšanas dienas.

2004. gadā Konkurences padome konstatēja, ka apvienošanās dalībnieki a/s “Rīgas Fondu birža” un a/s “Latvijas Centrālais depozitārijs” ir pārkāpuši Konkurences likumu, jo nav iesnieguši ziņojumu pirms apvienošanās, kas notika jau 2002. gadā. Konkurences padome uzlika a/s “Rīgas Fondu birža” naudas sodu 2040 latu apmērā, kas jāieskaita valsts budžetā.

Nozīmīga un interesanta lieta, Konkurences padomes piemēroto izpēti un procesuālo līdzekļu ziņā, bija apvienošanās darījums, Somijas pastam iegādājoties no Zviedrijas pasta 100% a/s „Nacionālais maksājumu centrs” (NMC) akciju. Izpēti gaitā Konkurences padome noskaidroja, ka Somijas pastam ir kopīga izšķiroša ietekme ar BO VAS „Latvijas Pasts” citā uzņēmumā - SIA „Latvijas elektroniskais pasts” (LEP), kas ir vienīgais NMC konkurents personām (klientiem) adresētu drukāto un elektronisko paziņojumu sagatavošanas pakalpojumu tirgū. Ziņojumā par apvienošanās iesniedzējs identificēja trīs konkrēto preču tirgus, kuros darbojas NMC: 1) poligrāfiskā izpilde un ar to saistītie pakalpojumi; 2) tiešā debeta jeb automatisko maksājumu pakalpojumi; 3) elektroniska dokumentu prezentācija. Konkurences padome uzskatīja, ka poligrāfiskās izpildes un ar to saistīto pakalpojumu tirgus Ziņojumā noteikts pārāk plaši. Minētie pakalpojumi ietver sevī tādu specifisku pakalpojumu, kā personām (klientiem) adresētu drukāto un elektronisko paziņojumu sagatavošanas pakalpojumu tirgus. Šajā pakalpojumā ietilpst kredītiestāžu, sabiedrisko un sociālo pakalpojumu sniedzēju rēķinu, kontu izrakstu, kredītkaršu atskaišu u.c. informācijas apstrāde, izdrukāšana un ievietošana aploksnēs, kā arī nosūtīšanas organizēšana. Pakalpojuma īpatnība atšķirībā no parastās poligrāfiskās izpildes, pirmkārt, ir tā kompleksais raksturs (pasūtītājs ir ieinteresēts, lai klientiem paredzētie paziņojumi tiktu ātri, precīzi poligrāfiski sagatavoti, ievietoti aploksnēs un pa pastu piegādāti klientam), otrkārt, pasūtītāja ieinteresētība saņemt pakalpojumu regulāri uz ilgtermiņa līguma pamata un lielos apjomos (atbilstoši pasūtītāja klientu skaitam, apjoms var sasniegt simtus tūkstošu). Minēto pakalpojumu izmanto Latvijas lielākie telekomunikāciju uzņēmumi, bankas, BOVAS „Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra”, VAS „Latvenergo”, a/s „Latvijas gāze” u.c. uzņēmumi, kuru klientu loks ir ļoti plašs, un rēķini vai kontu izraksti piegādājami klientiem vismaz vienu reizi mēnesī. Kā norādīja vairāki šā pakalpojuma saņēmēji, bez NMC un LEP šo pakalpojumu neviena cita uzņēmējdarbība nespēj sniegt. Arī LEP norādīja uz to, ka NMC un LEP sniegtais pakalpojums atšķiras no citu poligrāfijas uzņēmumu sniegtajiem ar to, ka pēc poligrāfijas pakalpojumu sniegšanas gan LEP, gan NMC ir spējīgi liela apjoma izdrukāto informāciju īsā laika periodā sarakstīt aploksnēs. Konkurences padome uzskatīja, ka apvienošanās rezultātā tiks likvidēta konkurence personām (klientiem) adresētu drukāto un elektronisko paziņojumu sagatavošanas pakalpojumu tirgū, jo vienīgie tirgus dalībnieki - NMC un LEP - kļūs par vienu tirgus dalībnieku Konkurences likuma 1. panta 9. punkta izpratnē. Tādēļ, lai apvienošanās varētu tikt realizēta, Konkurences padome izvirzīja Somijas pastam saistošus noteikumus: atsavināt visas savas LEP kapitāla daļas trešajai, ar Somijas pastu nesaistītai personai, kā arī laikā līdz daļu atsavināšanai nodrošināt, lai LEP Direktoru padomē tiktu ieceltas neatkarīgas un ar Somijas pastu nesaistītas personas (*KP 03.03.2004. lēmums Nr. 18*). Somijas pasts minētos noteikumus izpildīja un tagad LEP vienīgais dalībnieks ir BO VAS „Latvijas pasts”.

➔ Negodīgas konkurences pārkāpumi

Negodīgas konkurences aizliegums, negodīgas konkurences ģenerālklauzula, negodīgas konkurences konkrēti izpausmes veidi un atbildība par negodīgu konkurenci ir noteikta Konkurences likuma piektajā nodaļā „Negodīga konkurence” attiecīgi 18. un 19. pantos. Minētās tiesību normas mērķis ir tirgus dalībnieku un patērētāju aizsardzība no konkurentu negodīgi izmantotām metodēm to saimnieciskajā darbībā. Atsevišķas tiesību normas, kas skar negodīgas konkurences tiesisko regulējumu ir ietvertas arī citos normatīvajos aktos, piemēram, Komerclikumā, likumā „Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm”, Darba likumā, Reklāmas likumā un pat Krimināllikumā.

2004. gadā Konkurences padome ir izskatījusi 19 tirgus dalībnieku iesniegumus, kuros norādīts uz tirgus dalībnieku negodīgām darbībām dažādās nozarēs, sākot no apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanas un beidzot ar sadzīves ķīmijas preču izplatīšanu. Konkurences padome ir konstatējusi negodīgas konkurences aizlieguma pārkāpumu 3 lietās, kā arī uzlikusi tiesisko pienākumu un naudas sodu (*KP 30.03.2004. lēmums Nr.28; KP*

27.10.2004. lēmums Nr.7; KP 26.11.2004. lēmums Nr.80). Minētās lietas ir saistītas ar cita tirgus dalībnieka realizētās preces vai nu nosaukuma, vai ārējā izskata, vai arī iepakojuma atdarināšanu. Šo lietu izvērtējumā Konkurences padome ir ņēmusi vērā preču līdzību un patērētāju iespēju sajaukt preces un līdz ar to tikt maldinātām par preces komerciālo izcelsmi. Tajā pašā laikā Konkurences padome ir atzinusi, ka par negodīgas konkurences darbībām nav uzskatāma tirgus dalībnieka atšķirības zīmju (nosaukuma) likumīga izmantošana (KP 12.08.2004. lēmums Nr.55).

Attiecībā uz Konkurences likuma 18. panta otrās daļas piemērošanu tajos gadījumos, kad iesniedzējs ir norādījis uz normatīvo aktu pārkāpumu, kā negodīgas konkurences izpausmi, Konkurences padome ir atzinusi, ka normatīvo aktu pārkāpumam jābūt iepriekš apstiprinātam (konstatētam) ar kompetentas valsts pārvaldes iestādes spēkā stājušos lēmumu vai tiesas spriedumu, lai Konkurences padomei rastos pamats izvērtēt, vai vienlaikus pastāv arī negatīvu seku rašanās iespēja konkurencei un ir noticis negodīgas konkurences aizlieguma pārkāpums (KP 04.10.2004. lēmums Nr.66; KP 20.10.2004. lēmums Nr.69).

Izskatot tirgus dalībnieku iesniegumus sakarā ar to konkurentu izplatīto nepatieso informāciju, Konkurences padome ir pievienojusies Eiropas Cilvēktiesību tiesas un LR Augstākās tiesas Senāta spriedumos sniegtajai „fakta” un „viedokļa” interpretācijai un ir atzinusi, ka patiesības pārbaudei nav pakļauts viedoklis, t.i. noteiktas personas vai personu grupas subjektīvs vērtējums, uzskats. Tādējādi tirgus dalībnieka izplatītais viedoklis, pretēji tirgus dalībnieka izplatītajai informācijai, kas satur ziņas par konkrētiem faktiem un ir pārbaudāma, nav novērtējams atbilstoši Konkurences likuma 18. pantam (KP 14.01.2004. lēmums Nr.4).

Nereti tirgus dalībnieki sakarā ar konkurentu negodīgām darbībām reklāmas jomā Konkurences padomi lūdz ierosināt lietas un tās izskatīt gan par Konkurences likuma, gan arī par Reklāmas likuma pārkāpumiem. Konkurences padome ir atzinusi, ka tā kā Latvijā kopš 2000. gada reklāmas izgatavošanai, izplatīšanai un tās saturam ir izvirzīti īpaši nosacījumi, kas detalizēti tiek regulēti speciālajā tiesību normā - Reklāmas likumā, visos gadījumos, kad izplatītā informācija, ņemot vērā tās saturu, mērķi, pasniegšanas veidu un noformējumu ir uzskatāma par reklāmu, ar izplatītajā reklāmā sniegto paziņojumu aizskartā tirgus dalībnieka tiesisko interešu aizsardzībai piemērojams nevis Konkurences likuma 18. pants (kā vispārējā tiesību norma), bet Reklāmas likuma konkrētās materiālās (piemēram, maldinoša reklāma – 8. pants, salīdzinošas reklāmas nosacījumu neievērošana – 9. pants) un procesuālās tiesību normas. Būtiski, ka Reklāmas likums paredz vairākus tieši iesniedzējam labvēlīgus procesuālos nosacījumus, piemēram, ātrākus lietas izskatīšanas termiņus, pierādījuma nastu par reklāmā sniegtā paziņojuma pareizību un patiesumu uzliek reklāmas devējam, kā arī nosaka, ka uzraudzības iestādes lēmuma pārsūdzēšana neaptur tā izpildi.

➔ Reklāmas likuma pārkāpumi

Konkurences padome Reklāmas likuma ievērošanu uzrauga kopā ar Patērētāju tiesību aizsardzības centru, Valsts farmācijas inspekciju un Nacionālo radio un televīzijas padomi. Konkurences padomes kompetence Reklāmas likuma uzraudzībā ir atkarīga no pārkāpumā iesaistītās personas tiesiskā statusa un izraisītajām sekām, t.i., Konkurences padome izskata vienīgi tās lietas par Reklāmas likuma iespējamiem pārkāpumiem, kur tirgus dalībnieka izplatītajā reklāmā tieši vai netieši ir izmatota norāde (visplašākajā nozīmē) uz konkurentu un kas kaitē vai var kaitēt konkurentam. Izņēmums ir zaļu reklāma, kuras izvērtēšana ir Valsts farmācijas inspekcijas kompetencē.

2004. gadā Konkurences padome ir izskatījusi 14 lietas par Reklāmas likuma iespējamiem pārkāpumiem un 12 lietās ir pieņēmusi lēmumus, no kuriem 7 lēmums par

pārkāpuma konstatāciju un tiesiskā pienākuma uzlikšanu. Izvērtējot iesniegumus, visbiežāk Konkurences padome ir konstatējusi, ka nav ievēroti Reklāmas likuma 9. pantā salīdzinošai reklāmai izvirzītie nosacījumi. No saņemtajiem iesniegumiem lielākais to skaits ir par elektronisko pakalpojumu sniedzēju piedāvāto pakalpojumu reklāmām, t.i. jomā, kur novērojama aizvien asāka konkurence.

Aizvien biežāk, piemērojot un iztulkojot Reklāmas likuma tiesību normas Konkurences padome ņem vērā Eiropas Kopienu Tiesas judikatūru, piemērojot attiecīgos Eiropas Kopienas tiesību aktus, t.i., Padomes 10.09.1984. Direktīvu 84/450 „Par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz maldinošo reklāmu” un Direktīvu 97/55/EK, kas groza iepriekšminēto direktīvu, lai tajā iekļautu salīdzinošo reklāmu. Šajā sakarā ir nostiprinājusies Konkurences padomes prakse, ka reklāmu izvērtēšanā tiek ņemts vērā, kā reklāmā ietvertu informāciju uztvertu vidusmēra patērētājs, kurš ir pietiekami labi informēts un pietiekami labi vērtīgs un piesardzīgs (piemēram, *KP 07.01.2004. lēmums Nr.2; KP 25.03.2004. lēmums Nr.26; KP 17.09.2004. lēmums Nr.62*). Minēto reklāmas izvērtējuma kritēriju, t.i., veidu, kādā Konkurences padome pārbauda reklāmas atbilstību faktiskajiem apstākļiem, 28.10.2004. spriedumā (*lieta Nr.A42064704*) par pareizu ir atzinusi arī Administratīvā rajona tiesa.

Atšķirībā no administratīvā procesa vispārējās kārtības būtiski, ka Reklāmas likuma iespējamā pārkāpumā iesaistītās personas, t.i., reklāmas devēja rīcībā ir jābūt pierādījumiem, kas apstiprinātu reklāmā sniegtā paziņojuma atbilstību faktiskajiem apstākļiem un reklāmas devējam ir uzlikta nasta pamatot reklāmas atbilstību Reklāmas likumam. Pretējā gadījumā Konkurences padomei ir tiesības vadīties no tiem pierādījumiem, kas ir tās rīcībā un atzīt reklāmā sniegto paziņojumu par nepareizu vai neprecīzu, ko iepriekšminētajā spriedumā ir atzinusi arī Administratīvā rajona tiesa.

Tālejoša nozīme turpmākai lietu izmeklēšanai, kas saistītas ar salīdzinošo reklāmu ir Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 26.11.2004. spriedumam lietā Nr.SKA-155, kurā secināts, ka Reklāmas likumā minētā salīdzinošā reklāma ir tulkojama plašāk; ka salīdzinošā reklāma ir definēta Reklāmas likuma 9.panta pirmajā daļā un tajā noteikts, ka salīdzinošā reklāma ir jebkura reklāma, kurā izmantots salīdzinājums, kas tieši vai netieši norāda uz konkurentu vai konkurenta piedāvātajām precēm vai pakalpojumiem; ka atbilstoši minētajai tiesību normai norāde uz konkurentu vai tā ražotajām precēm var būt arī netieša.

Tirgus dalībniekiem ir jāņem vērā, ka atbildība par Reklāmas likuma noteikumiem neatbilstoša reklāmas izplatīšanu gulstas ne tikai uz reklāmas devēju, bet, ievērojot konkrētos faktiskos apstākļus, arī uz reklāmas izgatavotāju un izplatītāju. Tā Konkurences padome atzina, ka konkrētās reklāmas izplatītājs ir pārkāpis Reklāmas likumā tam noteikto aizliegumu izplatīt tādu reklāmu, par kuras izplatīšanas aizliegumu reklāmas izplatītājs zina vai viņam vajadzēja zināt (*KP 02.06.2006. lēmums Nr.41*).

➔ Elektronisko sakaru tirgus

Pēc telekomunikāciju jeb elektronisko sakaru tirgus liberalizācijas uzsākšanas 2003. gada janvārī vēl joprojām turpinās vēsturiskā monopolista SIA „Lattelekom SIA” dominēšana tirgū. 2004. gadā Konkurences padome saņēma 4 sūdzības par SIA „Lattelekom SIA” iespējamo ļaunprātīgo sava stāvokļa izmantošanu. Divos gadījumos konkurences normu pārkāpumi netika konstatēti. Atklāts pagaidām palicis jautājums par SIA „Lattelekom SIA” rīcību, nosakot nepamatoti augstus starpsavienojuma tarifus saviem konkurentiem balss telefonijas pakalpojumu tirgū publiskajā fiksētajā elektronisko sakaru tīklā. Izvērtējot vairāku operatoru un Latvijas Telekomunikāciju asociācijas iesniegumu par minētajiem tarifiem, Konkurences padome pieņēma lēmumu izbeigt lietu, jo nesaskatīja savu kompetenci tur, kur ar likumu noteikta Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas kompetence. Konkurences padomes lēmums tika pārsūdzēts tiesā un pašlaik atrodas tiesvedībā. Jaunajā nozari regulējošā likumā - Elektronisko sakaru likumā - noteiktā regulatora kompetence noteikt strīdu izskatīšanas kārtību, iekļauties strīdos par starpsavienojumu tarifiem, kā arī noteikt šo tarifu augšējo robežu (ja operators ar būtisku ietekmi nevar sniegt pamatojumu savam piedāvātajam tarifam), norāda uz Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas izšķirošo lomu šo jautājumu atrisināšanā.

Veicot citas lietas izpēti, Konkurences padome konstatēja, ka SIA „Lattelekom SIA” izmanto savu dominējošo stāvokli balss telefonijas pakalpojumu tirgū, lai izslēgtu konkurenci biroja telefona centrāļu nomas tirgū. Konkurences padome uzlika SIA „Lattelekom SIA” ievērojamu naudas sodu (*KP 09.01.2004. lēmums Nr. 3*). Arī šis Konkurences padomes lēmums ir pārsūdzēts un atrodas tiesvedībā.

Kabeļtelevīzijas pakalpojumu tirgū 2004. gadā bija vērojama tendence, ka viens no pakalpojumu sniedzējiem - SIA „Baltkom TV SIA” - nostiprina savu stāvokli tirgū. Uzņēmums iegādājās divus konkurentus: SIA „Netcom” un SIA „Teledialogs”. Vienlaicīgi SIA „Baltkom TV SIA” ievērojami paplašināja savu pakalpojumu klāstu, piedāvājot savos optiskajos kabeļtīklos bez kabeļtelevīzijas arī interneta, datu pārraides, interneta telefonijas, kā arī digitālās televīzijas pakalpojumus, tādējādi palielinot konkurenci šajos tirgos.

➔ Degvielas tirgus

Laika periodā no marta līdz augustam Konkurences padome veica degvielas tirgus uzraudzību, kuras ietvaros tika veikts degvielas cenu monitorings un mazumtirdzniecības cenu analīze saistībā ar degvielas cenu izmaiņām pasaulē.

Konkurences padome konstatēja, ka degvielas un dīzeļdegvielas tirgus ir īpašs ar to, ka tā būtība un arī Latvijas tirgus struktūra veicina paralēlo jeb saskaņoto darbību risku. To izraisa tādi faktori kā tirgus caurskatāmība, jo realizācijas cenas ir publiski pieejamas, kā arī fakts, ka tirgus dalībnieki var aptuveni aprēķināt konkurentu realizēto benzīna un dīzeļdegvielas apjomu. Degvielai kā precei, kas tiek realizēta dažādos mazumtirdzniecības tīklos, pastāv ļoti augsta savstarpēja aizvietojamība, jo degviela ir homogēns jeb viendabīgs produkts, kura fizikālās un ķīmiskās īpašības un līdz ar to lietošanas ekonomiskais labums ir vienāds. Konkrētajā tirgū ir diezgan augsta tirgus koncentrācija un pastāv barjeras ieiešanai tirgū (administratīvās, finansiālās, tehniskās, u.c.). Šos faktorus vērtējot kopsakarībā ar tirgus

struktūru, kas salīdzinoši lielā daļā mazumtirdzniecības tirgus ir oligopolistiska, Konkurences padome secināja, ka tirgus dalībniekiem ir viegli kontrolēt citu tirgus dalībnieku rīcību un arī sekot tirgus līderu degvielas mazumtirdzniecības cenām, nevis savām izmaksām, tādējādi neveicinot konkurenci. Pozitīvi vērtējams fakts, ka Latvijā ir salīdzinoši liels automātisko degvielas staciju īpašnieku pārdotās degvielas apjoms uz kartēm, tātad - ar dažādām atlaidēm.

Konkurences padome ir konstatējusi, ka patērētāji ļoti vāji reaģē uz nelielām cenu diferencēm benzīna un dīzeļdegvielas cenās, bet, domājams, kā būtisks faktors patērētājiem ir degvielas kvalitāte. Pamats šim secinājumam ir tas, ka plaši pazīstamo zīmolu īpašniekiem ar reklāmas palīdzību ir izdevies radīt priekšstatu, ka to degvielas kvalitāte ir labāka, lai gan saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta Akcīzes preču pārvaldes degvielas pārbaudēs iegūtajiem rezultātiem, Latvijā pamatā tiek tirgotā tikai kvalitatīva degviela, kas pilnībā atbilst normatīvo aktu prasībām

Konkurences padomes mērķis ir attīstīt konkurenci degvielas tirgū ar informēta un izglītota patērētāja palīdzību, jo patērētāju informētība un attiecīga lēmuma pieņemšana par preces iegādi ir būtisks konkurenci veicinošs faktors.

➔ Lielveikalu tirgus

Lielveikala tirgus tiek definēts kā ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecība lielveikalu vidē, no tā izslēdzot tirgus, kioskus, specializētos veikalus un tradicionālos veikalus. Tirgus uzraudzības pētījuma laikā tika izvērtēta situācija konkrētajā tirgū gan plašākās, gan šaurākās ģeogrāfiskā tirgus robežās, t.i., nacionālajā un reģionālajā (vienas pilsētas ietvaros) līmenī.

Latvijā, sākot no deviņdesmito gadu vidus, strauji mainās iedzīvotāju iepirkšanās ieradumi. Salīdzinot ar 2003. gadu, būtiski pieaudzis iedzīvotāju skaits, kuri iepērkas hipermarketos, supermarketos un zemo cenu veikalos, savukārt samazinājies iedzīvotāju skaits, kas iepērkas tradicionālajos veikalos un tirgos. Konkurences padome konstatēja, ka Latvijā tradicionālo veikalu un tirgu galvenais dzīves cikls ir beidzies un to skaits samazinās. Var prognozēt, ka šī mazumtirdzniecības formāta loma vēl vairāk samazināsies, un tie, kas paliks tirgū, pildīs papildinošo (dažu atsevišķu produktu pirkšanas), impulsa pirkumu, kā arī specializēto veikalu funkcijas. Tradicionālie veikali pagaidām vēl cenšas piedalīties sacensībā ar lielveikaliem, tomēr to iespējas konkurēt ar lielveikaliem strauji samazinās.

Lielveikalu tirgus daļa Latvijā no kopējā apgrozījuma ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecības tirgū 2003. gadā sastādīja aptuveni 51%, bet 2004. gada 1. pusgadā aptuveni 64%, kas liecina par kopējā mazumtirdzniecības apgrozījuma palielināšanos lielveikalos. Tirgus līderi ir „VP Market”, SIA „Rimi Latvia” un SIA „Kesko Food”.

Konkurences padome secināja, ka konkrētajā tirgū (vai vairākos tā segmentos) veidojas oligopolistiska tirgus struktūra, t.i., tirgū ir lieli, nostabilizējušies tirgus dalībnieki, kuru preču zīme patērētājiem ir atpazīstama, bet pārējo tirgus dalībnieku tirgus daļas ir ļoti mazas un patērētājiem tie nav tik atpazīstami. Mazie uzņēmumi nevar tikt uzskatīti par efektīviem konkurentiem SIA „VP Market” un kopuzņēmumam, kura ietvaros SIA „Rimi Latvia” un SIA „Kesko Food” 2004. gada nogalē ir kļuvuši par vienu tirgus dalībnieku (lēmumu atļaut apvienošanu pieņēma Eiropas Komisija). Paralēli lielveikalu (supermarket, hypermarket) celtniecībai aktīvi attīstās t.s. „discount” jeb „zemo cenu veikali”. Turpmākajos gados prognozējama vēl straujāka „zemo cenu veikalu” izplatība, jo šī niša Latvijas tirgū ir perspektīva un tās attīstībai ir visi nepieciešamie priekšnosacījumi.

TIESVEDĪBA

Nr. p.k.	Sūdzības iesniedzējs tiesā (lietas nosaukums)	Konkurences padomes lēmums	Tiesa, kurā lieta skatīta 2004.g.
1.	A/s “Air Baltic Corporation” (ABC) Par a/s “Air Baltic Corporation” 14.11.2002. iesniegumu Nr.489/11/02 Lieta Nr.619/02/05/10	KP 11.03.2003. lēmums Nr.12 - par a/s “Air Baltic Corporation” iesnieguma izskatīšanas noraidīšanu	Rīgas Apgabaltiesa
2.	PVAS “Rīgas starptautiskā autoosta” Par SIA “Baltijas autobusu līnijas” iesniegumu Lieta Nr.0772/06-02/17.08.1999.	KP 01.12.1999. lēmums Nr.29 - konstatēt, ka PVAS “Rīgas starptautiskā autoosta” pārkāpusi 18.06.1997. Konkurences likuma 17.pantu	Rīgas Apgabaltiesa
3.	A/s „Latfood” Par SIA “Transko” 15.07.1999. iesniegumu	KP 14.11.2001. lēmums Nr.50 - par soda naudas uzlikšanu SIA „Latfood“	AT Senāta Administratīvo lietu departaments
4.	SIA “12 Dimensijas” Par SIA „12 Dimensija“ 28.12.2001. iesniegumu Lieta Nr.605/02/06/1	KP 31.01.2003. lēmums Nr.6 - izbeigt lietas izpēti sakarā ar to, ka 18.06.1997. Konkurences likuma 15., 17., 22.panta pārkāpums nav noticis/faktu trūkuma dēļ	Administratīvā apgabaltiesa
5.	SIA „Lattelekom” sūdzība Par SIA „Datatel” iesniegumu Lieta Nr.395k/01/05/22	KP 17.07.2002. lēmums Nr.34 - konstatēt Konkurences likuma 13.panta pārkāpumu SIA „Lattelekom” darbībā	Administratīvā apgabaltiesa

Nr. p.k.	Sūdzības iesniedzējs tiesā (lietas nosaukums)	Konkurences padomes lēmums	Tiesa, kurā lieta skatīta 2004.g.
6.	SIA “Daro Cēsis” un SIA “Roše” Par SIA „Daro Cēsis” 16.01.2002. un 12.02.2002. iesniegumiem, SIA „Merkurs” 13.02.2002. iesniegumu, SIA „Roše” 19.02.2002. iesniegumu Lieta Nr.27/02/06/2	KP 27.02.2003. lēmums Nr.11- par lietas izpētes izbeigšanu	Administratīvā apgabaltiesa
7.	SIA “Izstāžu sabiedrība – Prima” Par SIA “BT 1” 28.02.2003. iesniegumu Nr.72/02 Lieta Nr. 102/03/07/7	KP 14.05.2003. lēmums Nr.17 - par Reklāmas likuma pārkāpuma konstatēšanu SIA „Izstāžu sabiedrība – Prima” darbībā	Rīgas Apgabaltiesa
8.	Par BOSIA “Biomedicīnisko problēmu centrs” Par BOSIA “Biomedicīnisko problēmu centrs” 19.03.2003. iesniegumu Nr.19.03.2003/1 Lieta Nr.132/03/06/5	KP 04.07.2003. lēmums Nr.25 - par lietas izpētes izbeigšanu	Administratīvā apgabaltiesa
9.	A/s “Latvijas balzams” Par a/s “Latvijas balzams” 25.08.2003. iesniegumu Nr.03/1275 Lieta Nr.513/03/09/4.	KP 15.11.2003. lēmums Nr.57 - par lietas izpētes izbeigšanu	Rīgas pilsētas Centra rajona tiesa
10.	SIA „Lattelekom” Par SIA „Beta Com” 12.03.2003. iesniegumu Lieta Nr. 122/03/05/03	KP 09.01.2004. lēmums E02 Nr.3 - par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu SIA „Lattelekom SIA”	Administratīvā apgabaltiesa

Nr. p.k.	Sūdzības iesniedzējs tiesā (lietas nosaukums)	Konkurences padomes lēmums	Tiesa, kurā lieta skatīta 2004. gadā
11.	SIA „Lattelenet” un SIA „Tele2 Telecom” Par SIA “Lattelenet” 26.09.2003. iesniegumu Nr.VL/03/1-34, Latvijas Telekomunikāciju asociācijas 25.09.2003. iesniegumu Nr. D-169, SIA “Tele2 Telecom” 07.10.2003. iesniegumu Nr. 3-1/22” Lieta Nr.620/03/05/09.	21.01.2004. KP lēmums Nr.10 - par lietas izpētes izbeigšanu.	Administratīvā rajona tiesa
12.	SIA „Izstāžu sabiedrība-Prima” Par SIA “BT 1” 05.03.2004. iesniegumu Nr.73/03 Lieta Nr.204/04/09/2	KP 25.03.2004. lēmums Nr.26 - par Reklāmas likuma pārkāpumiem SIA „Izstāžu sabiedrība-Prima” darbībās	Administratīvā apgabaltiesa
13.	SIA „Terranova” 1) Par Sabiedrības RVS -Tec Oy un SIA IKF “Politehnika” 03.09.2003. iesniegumu par SIA “Terranova” maldinošas reklāmas un negodīgas konkurences aizliegumu Lieta Nr.575/03/09/7 2) Par SIA “Terranova” 11.11.2003. iesniegumu Nr.25/11-03 Lieta Nr.740/03/09/9.	1) KP 02.06.2004. lēmums Nr.41 - par Reklāmas likuma pārkāpumiem SIA „Terranova” darbībās 2) KP 19.06.2004. lēmums Nr.47 - par lietas izpētes izbeigšanu	Administratīvā rajona tiesa SIA „Terranova” pieteikumi tiesai par KP lēmumiem Nr.41 un Nr.47 apvienoti vienā tiesvedībā
14.	Anglijas un Velsas uzņēmēj sabiedrība „Kempmayer Media Ltd.” Par a/s „Digitālais Latvijas radio un televīzijas centrs” un „Kempmayer Media Ltd.” 14.11.2002. līgumu Lieta Nr.P/03/05/07	KP 07.06.2004. lēmums Nr.E02-45 - par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu a/s „Digitālais Latvijas radio un televīzijas centrs” un „Kempmayer Media Ltd.”	Administratīvā rajona tiesa

Nr. p.k.	Sūdzības iesniedzējs tiesā (lietas nosaukums)	Konkurences padomes lēmums	Tiesa, kurā lieta skatīta 2004.g.
15.	A/s „Olaines kūdra” Par a/s „Olaines kūdra” 28.11.2003. iesniegumu Nr.553 Lieta Nr.765/03/05/12k	KP 07.06.2004. lēmums Nr.42 - par lietas izpētes izbeigšanu	Administratīvā rajona tiesa
16.	SIA “Rimaida” Par SIA “V&K Holding” 10.12.2003. iesniegumu Lieta Nr.794/03/06/10	04.08.2004. KP lēmums Nr.E02-54 - par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu SIA „Rimaida” darbībās	Administratīvā rajona tiesa
17.	SIA ‘Lobbel’ Par SIA “LOBBEL” 21.07.2004. iesniegumu	KP 08.09.2004. lēmums Nr.58 - par lietas neierosināšanu	Administratīvā rajona tiesa
18.	SIA „Lattelekom” Par “Tele2” 19.06.2004. iesniegumu. Lieta Nr.559/04/09/8	KP 15.09.2004. KP lēmums Nr.61 - par Reklāmas likuma pārkāpumu SIA „Lattelekom” darbībās	Administratīvā rajona tiesa
19.	SIA „Procter & Gamble Marketing Latvia Ltd.” Par Reckitt Benckiser S.A. pārstāvniecības Latvijā 09.07.2004. iesniegumu. Lieta Nr.587k/04/09/9	KP 17.09.2004. lēmums Nr.62 - par Reklāmas likuma pārkāpumu SIA „Procter & Gamble Marketing Latvia Ltd.” darbībās	Administratīvā rajona tiesa
20.	SIA „Lattelekom” Par “Tele2” 26.08.2004. iesniegumu. Lieta Nr.726/04/09/10	13.10.2004. KP lēmums Nr.68 - par Reklāmas likuma pārkāpumu SIA „Lattelekom” darbībās	Administratīvā rajona tiesa

Nr. p.k.	Sūdzības iesniedzējs tiesā (lietas nosaukums)	Konkurences padomes lēmums	Tiesa, kurā lieta skatīta 2004.g.
21.	SIA „Baltic Logistic System – Latvija” Par SIA „Baltic Logistic System – Latvija” 12.10.2004. iesniegumu	10.11.2004. KP lēmums Nr.76 - par lietas neierosināšanu	Administratīvā rajona tiesa

LIKUMDOŠANAS PILNVEIDOŠANA

2004. gada 22. aprīlī tika pieņemts likums „Grozījumi Konkurences likumā” un 2004. gada 1. maijā tas stājās spēkā. Konkurences likuma grozījumi bija nepieciešami, lai Konkurences likumu saskaņotu ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu un Administratīvā procesa likumu, kā arī, lai paredzētu īpašu procesuālo kārtību, kādā ir piemērojamas Konkurences likuma materiālās normas. Vienlaikus tika nolemts labot tās Konkurences likuma nepilnības, kuras bija atklājušās piemērojot likumu, palielināt Konkurences padomes izmeklēšanas pilnvaras un iekļaut tiesību normas, kas nodrošinātu ES konkurences tiesību efektīvu piemērošanu Latvijā.

➔ Būtiskākās izmaiņas, ko paredz grozījumi Konkurences likumā

1) Konkurences padomes Biroja izmeklēšanas tiesību palielināšana. Papildus pastāvošajām izmeklēšanas tiesībām tika paredzētas Biroja tiesības, pamatojoties uz tiesas lēmumu, bez iepriekšēja brīdinājuma policijas klātbūtnē iekļūt tirgus dalībnieku un to darbinieku, kā arī citu personu transportlīdzekļos, dzīvokļos, neapdzīvojamās telpās, būvēs un citos nekustamos īpašumos, atverot tos un tajos esošās glabātavas, un veikt tajos esošo mantu un dokumentu apskati, tirgus dalībnieku un to darbinieku mantu un dokumentu apskati. Šādas izmeklēšanas tiesības pastāv lielākajā daļā ES dalībvalstu un tās ir nepieciešamas, lai būtu iespējama efektīva karteļu vienošanos atklāšana, piemērojot gan Latvijas, gan ES konkurences tiesības.

2) Tirgus dalībnieku apvienošanās kontroles pastiprināšana. Ar likuma grozījumiem tika mainīts viens no tirgus dalībnieku apvienošanās paziņošanas kritērijiem, un proti, apvienošanās ir jāpaziņo, ja apvienošanā iesaistīto tirgus dalībnieku kopējā tirgus daļa konkrētajā tirgū pārsniedz 40 procentus. Papildus kā viens no apvienošanās veidiem tika paredzēts arī aktīvu pirkums, un tika mainīts arī apvienošanās izvērtējuma tests, un proti, Konkurences padome ar lēmumu aizliedz apvienošanās, kuras rezultātā rodas vai nostiprinās dominējošais stāvoklis vai var tikt būtiski samazināta konkurence jebkurā konkrētajā tirgū.

3) Īpaša lietas izpētes procedūra Konkurences likuma pārkāpumu lietām. Ņemot vērā, ka Konkurences likuma pārkāpumu izmeklēšanas procesā nereti ir jāiegūst daudz pierādījumu, kuri ir jāizvērtē, jāveic dažādi sarežģīti aprēķini un aptaujas, lai noteiktu konkrēto tirgu, tad lēmuma pieņemšanas termiņš Konkurences likuma pārkāpumu lietās tika noteikts līdz diviem gadiem. Atšķirīga no Administratīvā procesa likuma ir arī lietas ierosināšanas kārtība un kārtība, kādā procesa dalībnieki iepazīstas ar lietu.

4) Grozījumi, kas nodrošina ES Padomes regulas Nr. 1/2003 „Par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā” piemērošanu. Lai nodrošinātu ES konkurences tiesību decentralizētu piemērošanu un palīdzību Eiropas Komisijai un citu ES dalībvalstu konkurences aizsardzības iestādēm Eiropas Kopienas līguma 81. un 82. pantu izmeklēšanā, Konkurences likumā tika veikti šādi grozījumi:

- iekļauts pilnvarojums Konkurences padomei piemērot ES konkurences tiesības;
- noteiktas piemērojamās tiesību normas, izmeklējot, izskatot un sankcionējot ES konkurences tiesību pārkāpumus;
- paredzēta iespēja samazināt naudas sodu vai pilnīgi atbrīvot no naudas soda samaksas par atsevišķiem Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81. panta pārkāpumiem, ja uzņēmums sadarbojas ar Konkurences padomi;
- ieviests pagaidu noregulējums, ko var piemērot, ja Konkurences padomes rīcībā ir pierādījumi, kas liecina par ES konkurences tiesību iespējamo pārkāpumu, un šā pārkāpuma neizbeigšana var nodarīt būtisku un neatgriezenisku kaitējumu konkurencei;

- paredzēta kārtība, kādā Konkurences padome nodrošina palīdzību Eiropas Komisijai un citu dalībvalstu konkurences aizsardzības iestādēm izmeklēšanas darbību veikšanā;
- iekļauts pienākums tiesai, kura ir pieņēmusi prasības pieteikumu un ierosinājusi lietu sakarā ar ES konkurences tiesību pārkāpumu, nosūtīt prasības pieteikuma kopiju Konkurences padomei, kā arī vēlāk nosūtīt sprieduma norakstu vai kopiju Konkurences padomei un Eiropas Komisijai. Šāds pienākums ir iekļauts, lai Komisija un Konkurences padome varētu realizēt „amicus curia” tiesības un Eiropas Komisija varētu veikt uzraudzību pār ES konkurences tiesību ieviešanu dalībvalstīs.

➔ 2004. gadā pieņemtie MK noteikumi

2004. gada laikā noritēja arī darbs pie jaunu likumpamatoto normatīvo aktu izstrādes konkurences jomā.

- 2004. gada 27. aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr.434 „Par vertikālo vienošanos atbrīvošanu no Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā vienošanās aizlieguma”

Noteikumi nosaka vertikālās vienošanās (vienošanās, kuras noslēguši divi vai vairāki tirgus dalībnieki, no kuriem katrs veic saimniecisko darbību atšķirīgā preču ražošanas vai izplatīšanas līmenī, un kura attiecas uz preču pirkšanas vai pārdošanas noteikumiem), kuras ir atbrīvotas no Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma, ja tās atbilst šajos noteikumos minētajām prasībām.

- 2004. gada 12. oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.849 „Konkurences padomes nolikums”

Noteikumi precizē Konkurences padomes organizatorisko struktūru un amatpersonu kompetenci.

- 2004. gada 19. oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.862 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā minētajiem pārkāpumiem”

Noteikumi nosaka kritērijus, saskaņā ar kuriem tiek noteikts naudas soda apmērs par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā minētajiem pārkāpumiem, atbildību mīkstinājošos un pastiprinošos apstākļus, kā arī paredz iespēju saņemt pilnīgu atbrīvojumu no naudas soda samaksas vai naudas soda samazinājumu, ja karteļa vienošanās dalībnieks ziņo par šo vienošanos Konkurences padomei.

- 2004. gada 26. oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.897 „Kārtība, kādā iesniedzams un izskatāms ziņojums par tirgus dalībnieku apvienošanās”

Noteikumi nosaka ziņojuma par tirgus dalībnieku apvienošanās saturu, ziņojuma iesniegšanas un izskatīšanas kārtību, kā arī tirgus dalībnieka neto apgrozījuma aprēķināšanas kārtību apvienošanās kontroles nolūkiem.

KONKURENCES POLITIKA ES

Konkurences politika ir svarīgs instruments efektīvas tirgus darbības nodrošināšanai. Jau ES dibināšanas pamatdokumentos akcentēta konkurences politikas nozīmīgā loma vienotā tirgus izveidē, garantējot tā dalībniekiem vienādus spēles noteikumus un veicinot tirgus atvērību. Tikai pie šādiem nosacījumiem konkurences politika var realizēt savu galveno mērķi – patērētāju interešu ievērošana un sabiedrības labklājība. Turklāt aktīva konkurences politika veicina ekonomikas izaugsmi, resursu efektīvu izmantošanu un uzņēmumu konkurētspēju.

ES konkurences politikai izvirzīti divi galvenie uzdevumi:

- Sekmēt ES ekonomisko izaugsmi. Atbilstoši 2000. gadā Lisabonā Eiropadomes apstiprinātajam ES stratēģiskās attīstības dokumentam, t.s. Lisabonas stratēģijai, līdz 2010. gadam Eiropai jāklūst par pasaulē dinamiskāko, uz zināšanām balstītu ekonomiku. Šai sakarā konkurences politikai jānodrošina labi funkcionējoši tirgus ekonomikas procesi, ne tikai piemērojot konkurences likumdošanu iespējamo vai esošo konkurences kropļojumu novēršanai, bet arī efektīvi kontrolējot valsts atbalstu multinacionālajā līmenī;
- Aizsargāt konkurenci paplašinātajā ES. Eiropas paplašināšanās gaitā gūtā pieredze liecina, ka lietas par iespējamām konkurences deformācijām nepieciešams izskatīt visefektīvākajā veidā, izmantojot nacionālos un ES resursus. Spilgts piemērs tam ir ES par prioritāti definētā karteljvienošanos apkarošana.

ES politika konkurences jomā atbilst Latvijas interesēm, jo godīga un vienlīdzīga konkurence ir būtisks priekšnoteikums, lai uzņēmumi varētu droši darboties iekšējā tirgū. Latvijā ir radīti pamatnosacījumi efektīvai konkurences politikas realizācijai ne tikai nacionālajā, bet visas ES mērogā.

2004. gadā turpinājās ES konkurences politikas reforma un konkurences likumdošanas modernizēšana. Arī Latvijas konkurences likumdošana harmonizēta atbilstoši ES konkurences normu prasībām. Līdz ar to kļuvusi iespējama sadarbība ar Eiropas Komisiju un ES dalībvalstu konkurences uzraudzības institūcijām, risinot tādas ES konkurences aizsardzībai un attīstībai būtiskus jautājumus kā karteljvienošanos atklāšana, konkurences lietu kopīgas izmeklēšanas procedūras vai judikatūra uzņēmumu apvienošanās jomā. Pozitīvi vērtējamas ES līmenī aizsāktās konkurences politikas sadarbības iniciatīvas ar vairākām trešajām valstīm, to vidū ar ASV. Arī Latvijas konkurences politikas attīstībai, veidojot pieredzes apmaiņu un sadarbību ar trešajām valstīm, svarīga ir bijusi un arī turpmāk būs līdzdalība tādās nozīmīgās daudznacionālās ekonomikas organizācijās kā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD) un Pasaules tirdzniecības organizācija (WTO).

Atbilstoši Eiropas Komisijas nostādnēm konkurences politikas jautājumos, dalībvalstis tiek aicinātas uz aizvien aktīvāku rīcību. Tas ietver arī prasību konkurences uzraudzības institūcijām pastiprināti novērot tirgus un identificēt tos sektorus, kas ir tendēti uz tirgus kropļojumiem, laikus plānojot prioritātes ierobežoto resursu apstākļos.

Visā Eiropā joprojām aktuāls konkurences politikas jautājums ir konkurences veicināšana gāzes, elektrības, dzelzceļa un gaisa transporta nozarēs. Tie ir ES mēroga pasākumi, kas būtiski nepieciešami straujākai ekonomikas izaugsmei un konkurētspējai, un tie pilnā mērā attiecas arī uz Latviju. Tāpēc saskaņā ar ES līmeņa iniciatīvām konkurences politikas jomā turpinājusies ES tiesību aktu efektīva ieviešana, lai nodrošinātu iekšējā tirgus

pilnvērtīgu darbību un brīvas konkurences pastāvēšanu. Šādi konkurences politika darbojas patērētāju labā un sekmē investīcijas un inovācijas.

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

2004. gadā, sakarā ar Latvijas kļūšanu par ES dalībvalsti, Konkurences padomes starptautiskās sadarbības galvenais akcents tika likts uz sadarbības attīstīšanu ar ES institūcijām. Vienlaicīgi sekmīgi turpinājās arī citi uzsāktie sadarbības projekti.

➔ Sadarbība ar ES institūcijām

Salīdzinot ar 2003. gadu, pārskata periodā ir palielinājies Konkurences padomes darbinieku ārzemju komandējumu skaits. Lielā mērā tas izskaidrojams ar nepieciešamību piedalīties Eiropas Komisijas (EK) un tās institūciju, t.sk. EK Konkurences ģenerāldirektorāta rīkotajos pasākumos. No 2004. gadā notikušajiem kopskaitā 29 ārzemju komandējumiem, kuros piedalījās 55 darbinieki, 14 komandējumi, kuros piedalījās 19 darbinieki, ir notikuši saistībā ar EK institūcijām. Liela daļa šo pasākumu bija saistīti ar Eiropas Konkurences sadarbības tīkla (European Competition Network) ieviešanu un Latvijas konkurences uzraudzības institūcijas darbību tajā.

Otra nozīmīga EK pasākumu grupa, kuros piedalījās Konkurences padomes speciālisti, bija ar ES likumdošanas ieviešanu saistītās aktivitātes, t.sk. apmācības ES dalībvalstu konkurences institūciju pārstāvjiem par konkurences tiesību piemērošanas praksi (2004. gada maijā-jūnijā), sanāksme par konkurences tiesību normu piemērošanu finanšu tirgū (2004. gada jūnijā), sanāksme par jautājumiem, kas saistīti ar Regulas 1400/2002 piemērošanu (2004. gada oktobrī). Konkurences padomes eksperti piedalījās arī sanāksmēs, kas veltītas ES konkurences politikai specifiskos tirgos, piemēram enerģijas apakšgrupas tikšanās 2004. gada decembrī - par jautājumiem, kas saistīti ar konkurences veicināšanu enerģijas tirgū.

➔ Sadarbība ar OECD

2004. gada februārī Konkurences padomes vadības pārstāve piedalījās ikgadējā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD) Globālajā forumā par konkurences jautājumiem, kas notika Parīzē.

2004. gadā turpinājās Konkurences padomes līdzdalība „Baltijas reģionālās programmas” pasākumos. Tās ietvaros no 24.-26.maijam seši iestādes pārstāvji piedalījās Tallinā rīkotajā programmas noslēguma seminārā „Konkurences likumdošanas ieviešanas uzlabošanas stratēģija”.

2004. gada decembrī trīs Konkurences padomes pārstāvji piedalījās OECD organizētā seminārā Prāgā par karteļu jautājumiem.

➔ Divpusējā sadarbība

2004. gadā tika uzsākta sadarbības līguma izstrāde un saskaņošana ar Ukrainas Antimonopola komiteju. 2004. gada 18.-19. maijā Konkurences padomes divi pārstāvji

piedalījās starptautiskā konferencē Kijevā „Mūsdienu konkurences politika. Jauni izaicinājumi”. Divpusējā sadarbības līguma slēgšana paredzēta 2005. gadā.

Sadarbības līguma ietvaros ar Krievijas Federācijas Antimonopola dienestu 2004. gada decembrī vizītē Konkurences padomē ieradās Antimonopola dienesta pārstāvji. Vizītes mērķis bija pieredzes apmaiņa karteļu izmeklēšanas jautājumos, jautājumos par jaunākajām izmaiņām abu valstu konkurences likumdošanā un jautājumu apspriešana, kas saistīti ar informācijas apmaiņu starp Latvijas un Krievijas konkurences uzraudzības iestādēm.

2004. gada decembrī pieredzes apmaiņas vizītē Konkurences padomē viesojās Igaunijas Konkurences uzraudzības institūcijas (Konkurentsiamet) pārstāvju grupa iestādes ģenerāldirektora Pētera Tammistu vadībā.

Tika turpināta tradicionālā sadarbība ar Korejas Godīgās tirdzniecības komisiju (Korea Fair Trade Commission - KFTC), piedaloties Seulā rīkotajā starptautiskajā Konkurences forumā (Seoul Competition Forum), kuru atbalsta Korejas Starptautiskās Sadarbības aģentūra (KOICA) un OECD. 2004. gada aprīlī šajā forumā piedalījās viens Konkurences padomes pārstāvis. Foruma pamattēma 2004. gadā bija karteļu vienošanos apkarošana.

➔ Phare Twinning Light projekts

2004. gadā turpinājās jau iepriekšējā gadā uzsāktās Phare Twinning Light projekta „Konkurences padomes stiprināšana” („Strengthening the Competition Council”) aktivitātes. Phare programmas atbalsta summa – 136 792 eiro. Projekta īstenošanā iesaistīta Vācijas federālā konkurences uzraudzības institūcija „Bundeskartellamt” sadarbībā ar Vācijas Federālo Ekonomikas un darba ministriju un Brandenburgas federālās zemes konkurences uzraudzības iestādi.

Projekta ietvaros kopumā notika Vācijas ekspertu 25 vizītes Konkurences padomē, kuru apjoms – 108 cilvēkdienas. 2004. gadā notika 19 ekspertu vizītes, kuru apjoms – 75 cilvēkdienas. Projekta aktivitātes bija vērstas uz iestādes stratēģiskās attīstības plāna izstrādi, personāla politikas analīzi, tika sniegtas konsultācijas jautājumos, kas saistīti ar konkurences uzraudzību specifiskās nozarēs, piemēram, valsts regulētajās rūpniecības nozarēs, reklāmas un banku tirgos. Vācijas speciālisti konsultēja Konkurences padomes darbiniekus arī informācijas tehnoloģiju attīstības un sabiedrisko attiecību jautājumos. Konkurences padomē tika novadīti vairāki semināri, to tēmas: konkrēto tirgu identificēšana; Eiropas Līguma 81. un 82. panta piemērošana; enerģijas tirgus regulēšanas noteikumi; EK regulas 1/2003 piemērošana; ierobežojošas vertikālās vienošanās; elektroniskā dokumentu organizācijas sistēma; karteļu vienošanās valsts pasūtījumā; konkurence mazumtirdzniecības sektorā un apvienošanās kontrole; karteļu apkarošana; EK inspekcijas ES dalībvalstīs.

2004. gada pavasarī Konkurences padomes 10 speciālisti 5 dienu studiju vizītes ietvaros apmeklēja Vācijas Federālo konkurences uzraudzības iestādi, Vācijas Federālo Ekonomikas un darba ministriju, Brandenburgas federālās zemes konkurences uzraudzības iestādi, kā arī Vācijas telekomunikāciju un pasta regulatoru, lai iepazītos ar šo iestāžu pieredzi konkurences uzraudzības īstenošanā un gūtu pieredzi par nacionālās konkurences uzraudzības iestādes sadarbību ar Eiropas Komisijas institūcijām. Šis apmeklējums veidoja priekšnoteikumus ilglaicīgas sadarbības turpināšanai ar Vācijas federālo konkurences institūciju, kas ir viena no pieredzes bagātākajām Eiropas konkurences uzraudzības iestādēm.

Projekta rezultātus noteikti sekmēja tā norises politiskais konteksts, proti, Latvijas uzņemšana ES 2004. gada 1. maijā. Izstrādātais projekta nobeiguma ziņojums un stratēģiskās

attīstības plāns Konkurences padomē tika iesniegts 2004. gada oktobrī. Projekta gala ziņojuma apstiprinātais oriģināleksemplārs saņemts 2004. gada 30. novembrī.

➔ Citi ES finansēti projekti

2004. gada beigās Konkurences padome identificēja savu prioritāti ES Transition Facility 2004. gada programmas Twinning Light projekta pieteikumam. Prioritāte tika definēta kā „Konkurences padomes administratīvās spējas nostiprināšana konkurences likumdošanas ieviešanas un konkurences politikas atbalsta pasākumu (advocacy) īstenošanā” un ir atbalstīta LR Ekonomikas ministrijā.

PERSONĀLS

➔ Personāla skaits un vecums

Uz 2004. gada beigām saskaņā ar iestādes personāla sarakstu Konkurences padomē valsts civildienesta pienākumus pildīja un atradās darba tiesiskajās attiecībās 42 personas (t.sk. 10 vadītāji – 7 zemākā līmeņa, 2 vidējā līmeņa, 1 augstākā līmeņa). 67% no personāla skaita sastādīja sievietes un 33% - vīrieši. Pavisam iestādē 2004. gadā bija izveidotas 50 amatu vietas, no tām - 38 valsts civildienesta ierēdņu amatu vietas.

Jākonstatē, ka pēdējo piecu gadu laikā praktiski nav mainījies personāla vidējais vecums, kas ir ~ 35-36 gadi (t.sk. sievietēm 36 gadi un vīriešiem 34.9 gadi). Vadošā personāla vidējais vecums uz 2004. gada beigām bija 41.8 gadi (2001.gadā - 39.2gadi, 2002. gadā - 35.4gadi, 2003. gadā - 39.6 gadi). Pērn, salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, palielinājās darbinieku īpatsvars vecumā no 20-30 gadiem un vecumā no 41-50 gadiem, bet samazinājies darbinieku skaits vecumā pēc 31gada.

Uz pārskata gada beigām piecus un vairāk gadus iestādē bija nostrādājuši 10 cilvēki, no trīs līdz pieci gadi - 6, bet mazāk nekā trīs gadi – 26 cilvēki.

➔ Personāla izglītība

2004. gadā bija augsts ierēdņu un darbinieku īpatsvars, kuriem bija augstākā izglītība, proti, no 42 cilvēkiem – 35 bija pabeigta augstākā izglītība. Ja minēto rādītāju salīdzina ar pieciem iepriekšējiem gadiem, jāsecina, ka saglabājas tendence personu ar augstāko izglītību īpatsvaram pieaugt.

Ierēdņu un darbinieku ar augstāko izglītību īpatsvars

Gads	Augstākā izglītība (%)
1999.g.	66%
2000.g.	71%
2001.g.	82%
2002.g.	81%
2003.g.	84%
2004.g.	83%
(t.sk., 86% vīriešiem un 82% sievietēm)	

Turklāt pārskata periodā 5% no visiem darbiniekiem bija divas augstākās izglītības, 31% apguva otro augstāko izglītību vai mācījās maģistrantūrā. 2004. gadā iestādē dienesta pienākumus pildīja vai bija darba tiesiskajās attiecībās 11 cilvēki ar maģistra grādu. Tāpat kā iepriekš, arī pēdējā gadā vairākums no tiem, kas apguva otro augstāko izglītību, mācījās tiesību zinības.

90% no visiem struktūrvienību vadītājiem bija akadēmiskā vai otrā līmeņa augstākā izglītība, t.sk. 20% no tiem bija maģistri. Divi vadītāji augstākajā mācību iestādē apguva otro augstāko izglītību jurisprudencē. Tāpat kā 2003. gadā, vairākums no darbiniekiem bija ieguvuši jurista vai ekonomista profesionālo izglītību vai attiecīgu akadēmisko grādu. Pārējiem darbiniekiem bija uzņēmējdarbības vadītāja, inženiera vai citi diplomi.

➔ Personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana

2004. gadā iestādes darbiniekiem un ierēdņiem regulāri tika nodrošinātas kvalifikācijas paaugstināšanas iespējas. Organizējot personāla mācības, tika izvērtēta gan darbinieka iespējamā karjeras izaugsme, gan iestādes intereses kopumā. 2004. gadā ar mērķi papildināt zināšanas uzticēto uzdevumu veikšanai tika organizētas apmācības Valsts administrācijas skolā (turpmāk – VAS), mācību centrā *Funditus*, LU Pašvaldību un projektu vadības valsts mācību centrā, SIA *Rajos*, SIA *Merkūrs* u.c. Kopumā personāls apmeklēja vairāk nekā 50 dažādus kursus un lekcijas. VAS iestādes ierēdņi un darbinieki klausījās 17 dažādus priekšmetus. VAS visvairāk bija apmeklēti tādi kursi kā „Valsts pārvaldes iekārta un valsts atbalsts” (7 cilvēki), „ES politika un tiesības” (6 cilvēki), „Vadības stratēģija un politikas novērtēšana” (8 cilvēki), „Personālvadība un civildienests” (7 cilvēki), „Angļu valoda” (3 cilvēki). Bez tam gan VAS, gan citur notika personāla apmācības administratīvajās tiesībās, komercdarbībā, grāmatvedībā, psiholoģijā un lietvedībā.

Katru gadu tiek papildināts iestādes bibliotēkas fonds. Gada nogalē tika izstrādāts Konkurences padomes ētikas kodekss un izveidota ētikas komisija, tādējādi nostiprinot pretkorupcijas sistēmu un attiecīgi izglītojot šajā jautājumā amatpersonas.

➔ Personāla plānošana

2004. gadā iestādei tika piešķirtas 50 amatu vietas, kas bija sadalītas deviņās struktūrvienībās. Atbilstoši darbavietu plānam pārskata gadā iestādes darbs tika nodrošināts izmantojot 8 amatu nosaukumus – Konkurences padomes priekšsēdētājs, Konkurences padomes loceklis, Konkurences Biroja direktors, Konkurences biroja direktora vietnieks, daļas vadītājs, vecākais referents, galvenais speciālists un apkopēja.

2004. gadā tika izveidota viena jauna struktūrvienība. Viena struktūrvienība tika reorganizēta, likvidējot četras darbinieku amatu vietas un viētā izveidojot valsts civildienesta ierēdņu amatu vietas.

Līdzīgi kā iepriekšējā pārskata periodā arī 2004. gadā notika personāla kustība - ierēdņu un darbinieku atbrīvošana, piemērotu pretendentu meklēšana, atlase, pieņemšana un ievadīšana darbā. Tā gada laikā notika sešas pretendentu uz vakantajām amatu vietām atlases komisijas sēdes, kurās tika izskatīti vairāk nekā sešdesmit kandidātu pieteikumi. Konkursu rezultātā darba tiesiskās vai civildienesta attiecības tika nodibinātas ar 12 personām (t.sk. ar 7 ierēdņiem un 5 darbiniekiem). Ierēdņa amatos ieceltajām personām, kuras tika ieceltas ierēdņu amatos pirmoreiz, saskaņā ar Valsts civildienesta likumā paredzēto, tika noteikts pārbaudes laiks - seši mēneši. Pēc pārbaudes laika izbeigšanās, pamatojoties uz Valsts civildienesta pārvaldes lēmumu, pretendentiem tika piešķirts ierēdņa statuss. Pārskata periodā, tāpat kā divus iepriekšējos gadus, tika atbrīvotas - 12 personas, t.sk. 5 ierēdņi un 7 darbinieki.

Neskatoties uz Ekonomikas ministrijas vairākkārt organizētajiem pretendentu atlases konkursiem, visu iepriekšējo gadu likumā paredzēto piecu koleģiālās lēmējinstiūcijas locekļu vietā pienākumus pildīja tikai četri locekļi.

Personāla mainību 2004. gadā kā iepriekšējos gados galvenokārt izraisīja darbaspēka tirgum nekonkurētspējīga darba samaksa, paaugstinātas prasības attiecība uz ekonomikas, tiesību un svešvalodu zināšanām.

➔ Personālvadība 2005. gadā

Galvenās prioritātes personālvadībā 2005. gadā būs iestādes nodrošināšana ar kvalificētu un kompetentu personālu un personāla mainības samazināšana. Tiks pārskatīta atalgojuma sistēma, veikti priekšnoteikumi vienotās darba samaksas ieviešanai sākot ar 2006. gadu.

2005. gadā tiks pilnveidoti vairāki iekšējie normatīvie akti. Tiks precizētas struktūrvienību funkcijas, amatpersonu tiesības un pienākumi. Nākošajā atskaites periodā tiek plānots uzlabot personāla piesaistes kārtību. Tiks nokomplektētas lēmējinstītūcijas amatu vietas, pārskatīti iekšējie normatīvie akti, kas nosaka pretendentu atlases kārtību.

Tiks organizēta normatīvajos aktos paredzētā ierēdņu un darbinieku darbības novērtēšana, tās rezultātā iegūto datu analīze un pilnveidota materiālās stimulēšanas kārtība. Nodrošināti apstākļi ierēdņu un darbinieku kvalifikācijas celšanai Latvijā un ārzemēs – segti mācību un komandējumu izdevumi, piešķirti mācību atvaļinājumi, papildināts bibliotēkas fonds, organizētas apmācības VAS u.c.

2005. gadam darba vietu plānā tiek plānotas papildus trīs amata vietas un vienas jaunas struktūrvienības izveidošana, kuras uzdevumos būs veikt tirgus uzraudzību un kontrolēt tirgus dalībnieku darbību atbilstību konkurences tiesību normām.

FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS

2003. gada beigās likumā "Par valsts budžetu 2004. gadam" tika pieņemts un apstiprināts Konkurences padomes gada budžets – 426 186 LVL, ko sastāda dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem.

Valsts pamatbudžeta finansiālie rādītāji un izdevumi (latos)

N.p.k.		Iepriekšējā gadā	Pārskata gadā	
		(faktiskā izpilde)	apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Ieņēmumi (kopā):	377 126	426 186	426 186
1.1.	dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem	303 277	384 227	384 227
1.2.	dotācijas īpašiem mērķiem			
1.3.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	200		
1.4.	ārvalstu finansu palīdzība	73 649	41 959	41 959
2.	Izdevumi (kopā):	376 894	426 186	426 185
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	356 456	378 923	378 926
2.1.1.	atalgojumi	153 314	178 863	178 863
2.1.2.	komandējumi	15 236	23 301	24 000
2.1.3.	subsīdijas un dotācijas			
2.1.4.	pārējie uzturēšanas izdevumi	187 906	176 759	176 063
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem (kopā):	20 438	47 260	47 259
2.2.1.	kapitālās iegādes	20 438	47 260	47 259
2.2.2.	kapitālais remonts			
2.2.3.	investīcijas			
3.	Nodarbinātība:			
3.1.	faktiskais nodarbināto skaits	42	50	42
3.2.	vidējā darba alga	304		355

Aktīvi un pasīvi (kopsavilkuma bilance latos)

Nr.p.k.		Gada sākumā	Gada beigās
1.	Aktīvi:	117 839	161 223
1.1.	ilgtermiņa ieguldījumi	30 516	65 117
1.2.	apgrozāmie līdzekļi	87 323	96 106
2.	Pasīvi:	117 839	161 223
2.1.	pašu kapitāls	117 451	160 749
2.2.	kreditori	388	474

NĀKOTNES PLĀNI

Svarīgāko uzdevumu skaitā 2005. gadā Konkurences padome ir noteikusi vēršanos pret smagākajiem konkurences tiesību pārkāpumiem, kas rada zaudējumu plašam sabiedrības lokam, kā arī riska nozaru identifikāciju un galveno ekonomisko rādītāju novērtējumu nozarēs, kurās pastāv iespējas konkurences tiesību pārkāpumiem, īpaši izdalot tirgus ar neelastīgu piedāvājumu. Tiks intensīvi uzraudzīti vairāki konkrētie tirgi, kuros pastāv ar informācijas apmaiņu saistīti draudi, kuri attiecas uz cenām vai realizācijas noteikumiem. Enerģētika, transports, sakari, atkritumu apsaimniekošana, pārtikas preču un naftas produktu realizācija, valsts iepirkumi – tie ir riska sektori, kam Latvijā tikusi un tiks pievērsta pastiprināta uzraudzība. Arī konkurences veicināšana gāzes, elektrības, dzelzceļa un gaisa transporta nozaru tirgu liberalizācijas procesā būs Konkurences padomes aktualitāšu skaitā.

Paralēli tirgu uzraudzībai un lietu izmeklēšanai Konkurences padome turpinās sniegt atzinumus konkurences aizsardzības un attīstības kontekstā par normatīvo aktu projektiem, kas tiek virzīti izskatīšanai Ministru kabinetā un Saeimā. Lai nepieļautu konkurences deformācijas iespējamību jau normatīvo aktu izstrādes līmenī, tiks realizēta aktīva sadarbība ar publisko sektoru, analizējot valsts un pašvaldību institūcijās topošos dokumentus, organizējamās atbalsta pasākumus un citas aktivitātes. Veidojot publiskajā un privātajā sektorā izpratni par konkurences tiesiskajiem un ekonomiskajiem aspektiem, iespējams veicināt sabiedrības atbalstu konkurences politikas sekmīgai īstenošanai.

Konkurences padome 2005. gadā piedalīsies ārējo normatīvo aktu izstrādāšanā, kas ļautu sekmīgāk un efektīvāk piemērot Konkurences likuma normas. Plānots apkopot Latvijas tiesu praksi konkurences lietās un AT Senāta praksi administratīvi procesuālo tiesību normu interpretācijā un piemērošanā, veicināt to izmantošanu lēmumu pieņemšanā. Būtiski būs sekot līdzi arī Eiropas Komisijas un Eiropas Kopienu tiesas praksei.

2005. gadā tiks attīstīta Konkurences padomes veiksmīgi uzsāktā reģionālā un starptautiskā sadarbība ar ES un NVS dalībvalstu konkurences aizsardzības institūcijām, kā arī turpināta līdzdalība Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) aktivitātēs konkurences politikas jomā, lai veidotu „labu praksi” dažādu izmeklēšanas tehniku izmantošanā un likumdošanas normu piemērošanā.

KOPSAVILKUMS

Konkurences padome	Konkurences padome ir valsts pārvaldes iestāde, kas darbojas Ekonomikas ministrijas pārraudzībā.
Mērķis	Konkurences padomes mērķis ir nodrošināt iespēju katram tirgus dalībniekam veikt ekonomisko darbību brīvas un godīgas konkurences apstākļos, kā arī nodrošināt labvēlīgus apstākļus konkurences aizsardzībai, saglabāšanai un attīstībai sabiedrības interesēs, ierobežojot tirgus koncentrāciju, pārtraucot aizliegtas darbības un saucot vainīgās personas pie atbildības normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.
Likumiskā bāze	Konkurences padomes darbību regulē - Konkurences likums, Reklāmas likums un citi normatīvie akti. EK konkurences tiesībām ir tiešs juridisks spēks Latvijas teritorijā.
Struktūra	Konkurences padomes struktūra veidota no divām institūcijām: lēmēj institūcijas – Ministru kabineta ieceltas <i>Padomes</i> piecu cilvēku sastāvā un izpildinstitūcijas – <i>Biroja</i> , kas nodrošina lietu izmeklēšanu. 2004. gadā Konkurences padomē bija 50 amatu vietas.
Lēmumi	Konkurences padomes gala lēmums tika pieņemts 66 izmeklēšanas lietās, t.sk, 12 lēmumi par Konkurences likuma pārkāpumu konstatēšanu un 7 lēmumi par Reklāmas likuma pārkāpumu konstatēšanu. Konkurences padome 10 lietās tirgus dalībniekiem uzlika arī naudas sodu par konstatētajiem Konkurences likuma pārkāpumiem, bet par vairākiem Reklāmas likuma pārkāpumiem uzlika tiesisko pienākumu atsaukt reklāmu.
Pārkāpumu grupas	Konkurences padomes 2004. gadā pieņemto gala lēmumu skaits pa pārkāpumu grupām iedalās sekojoši: <ul style="list-style-type: none">• dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana – 11 lēmumi, no kuriem 3 par pārkāpuma konstatēšanu;• aizliegtās vienošanās – 15 lēmumi, no kuriem 4 par pārkāpuma konstatēšanu;• uzņēmumu apvienošanās – 9 lēmumi, no kuriem 1 par pārkāpuma konstatēšanu, neiesniedzot ziņojumu pirms apvienošanās;• negodīga konkurence – 19 lēmumi, no kuriem 4 par pārkāpuma konstatēšanu;• Reklāmas likuma iespējamie pārkāpumi – 12 lēmumi, no kuriem 7 par pārkāpuma konstatēšanu.
Tiesvedība	Uz 2004. gada beigām tiesvedībā bija 21 lieta, kurās pārsūdzēti Konkurences padomes lēmumi.

KONTAKTI

Konkurences padome
Blaumaņa iela 5a, Rīga LV-1011, Latvija

Tālrunis: 7282865
Fakss: 7242141
E-pasts: council@competition.lv

www.competition.lv